

O DIPLOMĂ DE ÎNNOBILARE ÎN COLECȚIA MUZEULUI JUDEȚEAN DE ISTORIE BRAȘOV

de Dorina Negulici, Antoaneta Coța

Între piesele cu valoare deosebită, aflate în colecțiile muzeului, se numără și diploma de înnobilare a brașoveanului KARL FRIEDRICH SCHOBELN¹ acordată de către FRANCISC IOSIF, împărat al Austriei la 26 decembrie 1819. Diploma a intrat în patrimoniul muzeului fiind donată de KARL SCHOBELN DE SCHOBELN², judecător de plasă, pensionar, unul din urmașii celui ce a fost ridicat de Curtea Aulică la rangul de cavaler al statului imperial austriac, purtând de la 1819, alături de numele său, și prenumele nobiliar "VON SCHOBELN CAVALER DE SCHOBELNHAUSEN".

Diploma face parte din categoria scrisorilor de înnobilare cu format de carte, cu opt file pergament legate în catifea vișinie. Legătura este făcută cu șnur de mătase auriu și negru răsucit, de care a fost prins sigiliul imperial, care nu a mai ajuns până la noi. Între copertă și corpul diplomei este interpusă o pagină de gardă din hârtie cu filigranul lui FRANCISC RAKOTZI.

Pe prima filă a diplomei propriu-zise textul: "Noi Franz I din mila lui DUMNEZEU împărat al Austriei" este încadrat de un chenar deosebit de frumos elaborat, în stil baroc vienez. În voluta ce închide chenarul este înscris numele gravorului care l-a realizat și anul începerii lui, în formula: "FRONTISCUR MAJOR FECIT 1757". Chenarul este simetric întrerupt de fragmente sugestive ale stemelor Austriei, Ungariei și Transilvaniei, iar în colțurile de jos, doi îngeri simetric dispuși, unul ținând într-o mână o fascie, în cealaltă o balanță, iar cel din dreapta o creangă de măsline.

Litera utilizată în text este și ea deosebit elaborată, încadrându-se stilului. Următoarele pagini, care conțin titlurile lui Franz Iosif și posesiunile imperiale, au și ele textul înscris în chenare ce păstrează același stil artistic, dar mult mai simplificate. După acestea textul curge simplu, cu grafie gotică, numai capetele capitolelor și numele de persoane fiind ornamentate. La

pagina opt textul este întrerupt și conține în câmp blazonul pictat acordat lui KARL FRIEDERICH SCHOLBELN odată cu titlul de cavaler. Urmează trei pagini de text simplu și pagina cu semnăturile împăratului.

Transcrierea și traducerea textului ne-a relevat faptul că ne aflăm în fața unui document de cancelarie al cărui conținut este aproape tipizat. Sigur că la acea dată, 1819, acordarea titlurilor nobiliare și a blazoanelor erau lucruri foarte frecvente, importanța lor începând a se diminua în plan social³.

Acordarea titlului de cavaler al imperiului prin această diplomă s-a făcut la cerere, după uzanța epocii. Chiar textul subliniază acest lucru: "și am făcut o datorie dregătorilor și conducătorilor acestora să ne aducă la cunoștință persoanele care merită favoarea noastră folositoare sau obiecte cât și cererile care ne parvin în care își susțin meritele cu suficiente mărturii" și mai departe "ne-au parvenit informații că maiorul și cavalerul pensionat al Ordinului Leopold, Karl Friederich Schobeln nobil de Schobeln, a cerut cu supunere a fi ridicat la rangul de cavaler". Urmează menționarea meritelor pentru care i se acordă titlul cerut. Dintre acestea rețin atenția următoarele: maiorul KARL FRIEDERICH SCHOBELN s-a aflat în serviciul casei imperiale austriece din 12 mai 1773, parcurgând toate gradele, de la cadet până la căpitan de grenadiri în regimentul dizolvat LATTERMANN, de unde nu a absentat decât după ce a fost rănit la 26 august 1788 lângă Mehadia, iar retragerea din cariera militară a avut loc după zdrobirea piciorului în pustiul de dincoace de FRIESADE.

Ca pensionar se afirmă că a acționat cu zel și s-a remarcat în acțiunile întreprinse în perioada ciumei care a bântuit Transilvania. Pentru acest motiv i s-a acordat Mica cruce a ordinului Leopold. Acest pasaj este interesant prin referirile pe care le face la războiul ruso-austro-turc din 1787-1792, la războiul cu Franța lui Napoleon, încheiat cu pacea de la Campoformio din 17 octombrie 1797, în urma căreia Austria cedează Milano și Țările de jos în schimbul Veneției, Iliriei și Dalmației, precum și la epidemia de ciumă din anul 1813 care a afectat în mod deosebit Transilvania, implicit Brașovul⁴. Suferințele produse de această molimă, ca și măsurile întreprinse și numele celor care s-au implicat în înlăturarea consecințelor epidemiei, au fost cercetate și descrise de martorul ocular JOHANNES SCHIEL, de meserie cizmar⁵.

Rănirea cavalerului Schobeln lângă Mehadia în anul 1788 în luptele împotriva Imperiului Otoman la care Austria participa alături de Rusia, a fost considerată ca faptă de vitejie și de supunere față de împărat și de

interesele imperiului. Prin cele două așa numite "păci albe" de către Nicolae Iorga, de la Șiștov din 4 august 1791 și a doua la Iași la 9 ianuarie 1792⁶, Austria se va mulțumi doar cu rectificări de frontieră în Banat, această provincie istorică continuând să rămână multă vreme teatru de operațiuni militare, ca de altfel și Țara Românească și Moldova în perioada crizei orientale⁷.

Prin urmare, Karl Friederich Schobeln a fost ridicat de la gradul de maior și cavaler al ordinului Leopold împreună cu urmașii săi provenind din ambele familii, la cel de cavaler al statului imperial austriac, atribuindu-i-se și titlul onorific de SCHOBELNHAUSEN. "Acum și în viitor, oricine în toate acțiunile legale și cinstite sau îndeletniciri ale adevăraților cavaleri ai statului imperial austriac să le acorde drepturile ce se cuvin cavalerilor".

Ca "dovadă durabilă" a clemenței Curții Aulice i s-a conferit și blazonul pictat în mijlocul acestei diplome⁸ și descris în text. Acest blazon se înscrie în categoria blazoanelor genealogice, iar ca stil el aparține barocului vienez.

Forma scutului devine aici dreptunghiulară, cu colțurile de jos rotunjite și terminat cu un vârf la mijlocul bazei, identic cu cea a scutului francez, câmpul este împărțit în patru cartiere prin două linii perpendiculare. În cartierul unu este reprezentat vechiul blazon dat de Mihail Apafi dar de altă culoare. Pe fond roșu este un leu aurit, în picioare, orientat spre stânga, cu gura deschisă, limba roșie scoasă, iar în laba dreaptă cu o pană de scris. Spre deosebire de blazonul vechi, acestui leu îi lipsește din laba stângă coroana de frunze. În cartierul doi se află un leu orientat spre dreapta, cu gura deschisă, limba roșie scoasă, ținând în laba dreaptă o sabie pe fond auriu. Aceasta este reprezentarea blazonului familiei Drauth dar cu coloritul modificat. În cartierul trei, câmpul verde are un cerb în salt natural, ceea ce coincide cu blazonul familiei Filstich, iar în cartierul patru, pe fond albastru de jos, din stânga, de pe podeaua verde, este reprezentată o coloană toscană cu două steluțe aurii de o parte și de alta iar pe coloană stă un porumbel alb cu o ramură verde în cioc. În acest ultim cartier este reprezentată imaginea blazonului de Sauler, corect colorat, dar, în locul bilei din giuvaerul coifului, se află porumbelul. Scutul este timbrat în colțurile de sus cu două coifuri de turnir afrontate, cu coroane și giuvaeruri aurite. Din coroana coifului din dreapta, care are un acoperământ roșu și auriu, se înalță un leu orientat spre interior, fără pană de scris, între două coroane roșii. Din coroana coifului din stânga, cu acoperământ albastru și auriu, se înalță, între două aripi albastre deschise, un griffon argintiu.

Blazonul pictat se sprijină pe un suport de marmură cadrilat și are în fundal un peisaj. Totul este cuprins într-un chenar dreptunghiular auriu a cărui latură superioară este formată din cinci blazoane baroce. În centru este reprezentat blazonul nobiliar al împăratului Austriei. În câmp circular auriu apare vulturul bicefal negru cu o coroană aurită, în dreapta ținând un paloș, în stânga măruș imperial, iar pe piept se sprijină scutul casei de Austria.

Blazonul din dreapta celui imperial este de fapt stema Boemiei, cel din stânga reprezintă Galiția și Lodomeria avînd câmpul împărțit în două. În colțul din dreapta apare stema orașului Milano, iar în cel din stânga stema Veneției.

Compoziția scutului reflectă descendența lui Karl Friederich SCHOBELN din familiile SCHOBEL⁹, FILSTICH¹⁰, SEULER¹¹ și DRAUTH¹², prin cuprinderea armelor tatălui, mamei, ale bunicului și buniciei. El a servit și spre a face proba descendenței nobile și a fost necesar a se cere alcătuirea sa astfel pentru că se cerea și primirea într-un ordin de cavaleri, unde erau necesare dovezile de noblețe.

Blazonul familiei Drauth are reprezentarea corectă, leul spre dreapta cu sabia și pe piatra tombală aflată în Biserica Neagră¹³. Pe piatra tombală a lui Bartolomeus Seuler von Seulen, chestor Coronensis și primar al Brașovului, datată 1715¹⁴, blazonul este complet - coloana toscană cu coiful cu bilă - iar blazonul familiei Filstich, cerbul în săritură naturală, realizat tot în stil baroc îl găsim și pe piatra tombală a lui Johannes Filstich¹⁵, rectorul gimnaziului brașovean, datată 1743.

De la fila șase, textul continuă și cuprinde certificarea în scris a titlului cavalier de Schobelnhausen pentru Karl Fiedrich și urmașii săi provenind din ambele familii precum și a urmașilor săi de a putea utiliza blazonul în toate "îndeletnicirile" nobile, în acțiunile legale și în afaceri. Se ordonă în continuare tuturor supușilor imperiali, clerici și laici, să recunoască titlul și blazonul, iar Karl Friedich Schobelnhausen ca și toți urmașii săi să poată beneficia de acestea nestingheriți.

Diploma a fost înmănată de contele FRANZ DE SAURAU, secretar particular, în al douăzeci și optulea an al domniei, 1819, și a douăzeci și șasea zi a lunii decembrie în capitala imperială și reședință Viena.

Note:

1. Original în Biblioteca Muzeului Județean de Istorie Brașov, inv. 18681.
2. Josef Sebestyen, III, Wappenbriefe des XVIII. Jahrhunderts, în Mitteilungen des Burzenlander Sachsichen Museums, Kronstadt 1940, Heft -4, p. 11-13.
3. Marcel Sturdza Săucești, Heraldica, Editura Științifică, București, 1974, p.15
4. Josef v. Sebatyen, op.cit., p.14-15, Geoge Barit, Părți alese din istoria Transilvaniei pe 200 de ani în urmă, vol.I, Brașov, 1993, p.514-515, A.Huttmann și G.Barbu, Medicina în orașul Stalin ieri și astăzi, Editura Științifică a Societății Științelor Medicale din RPR, Filiala Regională Stalin, 1959, p. 8-9.
5. A. Huttman și G. Barbu, op.cit., p. 9.
6. Nicolae Iorga, Opere economice, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982, p. 421, 696, 703.
7. Idem.
8. Fig.1, fila 5, p.9.
9. Fig.2, Josef v. Sebestyen, Wappenbriefe aus dem XVII. Jahrhundert, în Mitteilungen..., Kronstadt, 1938, Heft 3-4, p.171; Fig.2a, blazonul de pe piatra tombală a lui Simon Schobel, 1632, la Dorina Negulici, Catalogul inscripțiilor medievale pe piatră din Brașov, manuscris, poz. 23.
10. Fig.3, blazonul lui Michael Filstich 1696 la Josef v. Sebestyen, op.cit., p.174; Fig.3a, blazonul pe piatră tombală a familiei Filstich, 1743, la Dorina Negulici, op.cit., poz. 61.
11. Fig.4, blazonul de pe piatra tombală a Catharinei Seuleriana și Margareta Seulerin, 1712, la Dorina Negulici, op.cit., poz.92; Fig.4a, blazonul din registrul inferior al pietrei tombale a lui Bartolomeus Seuler von Seulen, 1715, la Dorina Negulici, op.cit., poz. 50.
12. Fig.5, blazonul lui Simon Drauth, 1670, la Josef v. Sebestyen, op.cit., p.165; Fig.5a, blazonul familiei Drauth pe piatra tombală din 1693, la Dorina Negulici, op.cit.,poz. 37.
13. Ibidem.
14. Vezi supra, nota 11.
15. Vezi supra, nota 10.

Explicația figurilor

1. Fig. 1. filele 1-7, pag. 1-14, diploma de înnobilare a cetățeanului Karl Friederich Schobel, originalul din colecția Muzeului Județean de Istorie - Brașov.
2. Fig. 1. fila 5, p.9.
3. Fig.2. blazonul lui Simon Schobel.
4. Fig.2a. blazonul de pe piatra tombală a lui Simon Schobel, 1632, în lapidarul Bisericii Negre.
5. Fig. 3. blazonul lui Michael Filstich la 1696.
6. Fig. 3a. blazonul de pe piatra tombală a familiei Filstich la 1743, în lapidarul Bisericii Negre.
7. Fig.4. blazonul de pe piatra tombală a Catharinei Seuleriana și Margareta Seulerin la 1712, în lapidarul Bisericii Negre.
8. Fig.4a. blazonul din registrul inferior al pietrei tombale a lui Bartolomeus Seuler von Seulen la 1715, în lapidarul Bisericii Negre.
9. Fig. 5. blazonul lui Simon Drauth la 1670.
10. Fig.5a. blazonul familiei Drauth la 1693, pe piatra tombală din lapidarul Bisericii Negre.

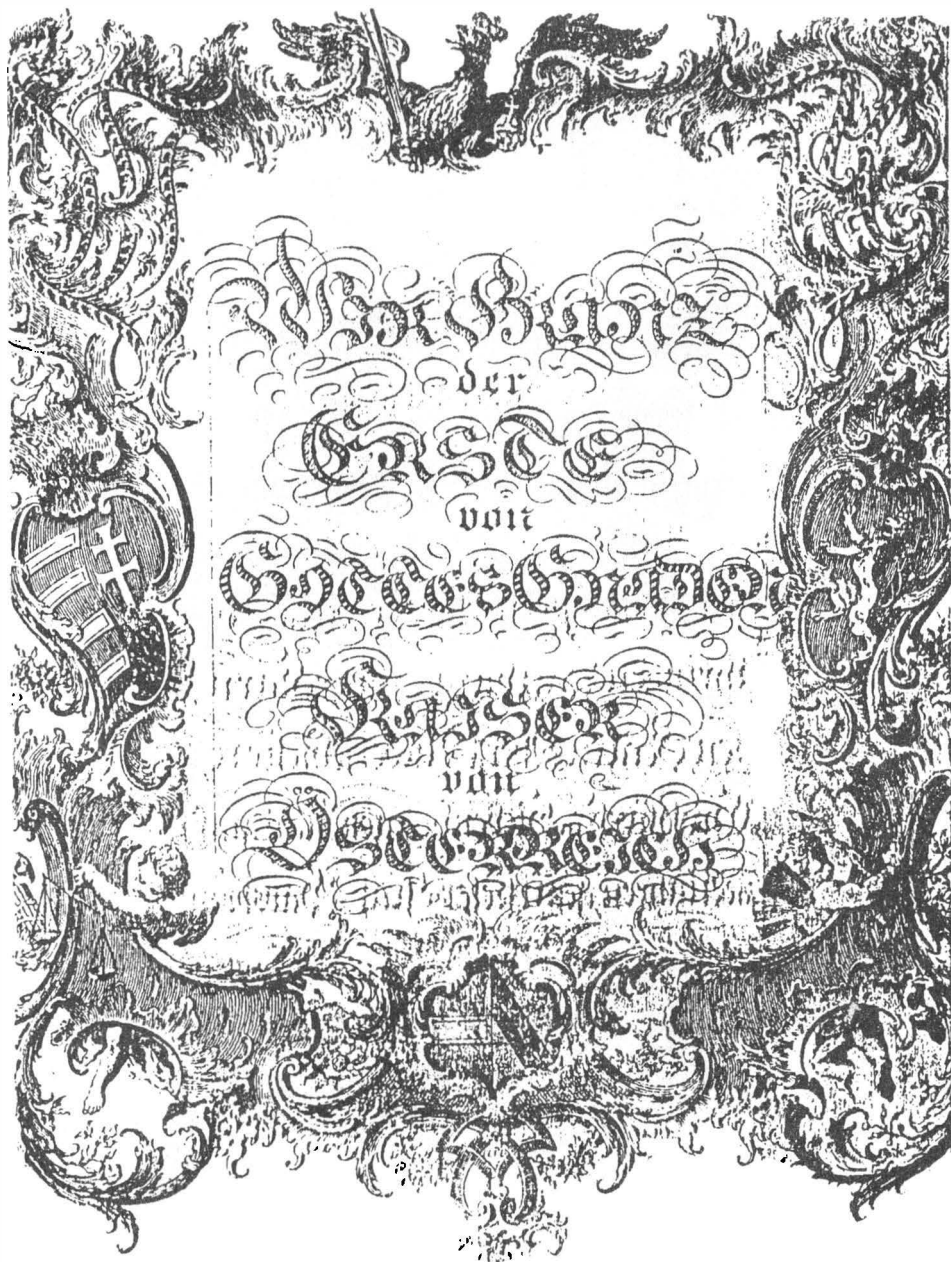
Fig. 1, fila 1, pag. 1

Fig. 1, fila 1, pag. 2

Fig. 1, fila 2, pag. 3

Eifer sich um das gemeine Wesen verdient zu machen ausserordentlich insbesondere aber die Dackkönige aus welche sich der ehrenvolle Lohn der Dienste ihrer Könige vererbet, stets der Pflicht erinnert werden sich durch Dackachtung derselben der adelichen Könige würdig zu zeigen.

Unsere selbst eigente Kunst
 sanckheit in daher unabsässig darauf gerichtet mit
 verschiedende Verdienste nirgend zu übersehen auch
 haben Wir Unseren sämtlichen Stellen u. ihren
 Vorgesetzten zur Pflicht gemacht die Angere-
 kenden durch würdigen Personen oder Ge-
 genstände zu Unserem Dienste zu bringen wie
 Wir dann nicht weniger Uns gerueigt wer-
 den sinderklassen den Vorstellungen derjeni-
 gen Gehör zu geben die ihre um diese ehrerposse
 Anzeichnung an Uns gelangenden Gesin-
 che durch zureichende Beweise ihrer Verdien-
 ste unterstützen

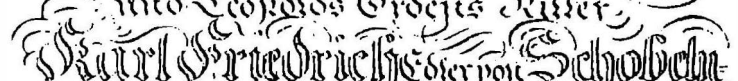

 Nun ist zu Ansehung
 nisse gekommen das der personliche Rat
 und Leopolds Erbes Riter

 Karl Friedriche von Schobeln
 in Ansehung seiner erworbenen Verdienste in den
 Rittersstand erhoben zu werden unterthänigst an
 gesucht hat. Er dient nämlich seit dem 12ten May
 1775 dem österreichischen Kaiserhause als dem
 kaiserlichen kriegsmathematischen Regiments von
 Kadeten an, alle Chargen durchlaufend bis zum
 Studienhauptmann. Er war, außer wegen
 seindlichen Verwundungen von dem Regimente
 nie abwesend, er hielt eine schwere Verwundung
 am 26. August 1788 von Aethodia u. um die
 am 2ten April 1797 in der Einöde dieses Frie
 sach erlittene Zerschmetterung des rechten Fuß
 ses hatte den Austritt von seiner glänzenden Lauf
 bahne zur Folge. Auch im Reconvalescenzstande be
 folgte er eifrigst alle erhaltenen Aufträge und

Fig. 1, fila 3, pag. 5

zeichnete sich insbesondere in der Pestperiode aus
welche in Siebenbürgen eintrat weswegen ihm
auch das Kleinkreuz des erhabenen Leopold Or-
dens zu Theil wurde.

Wir haben demnach zur
Bekanntmachung dieser ausgezeichneten Verdienste
ihre Major und Leopold-Ordens-Ritter
Karl Friedrich von Schobler
seiner ehelichen Nachkommenschaft absei-
genden Statues benderken Geschlechts für alle
künftigen Zeiten in den Ritterstand des österreichischen
Kaiserthums erhoben und ihm das Ehrenwort
Kaiser von Wien, General-Minister und Schoblerhausen
bengetheilt dessen sich von nun an u. fernhin zu gebrau-
chen wir ihm und seinen ehelichen Nachkommen
das Zeugniß ertheilen.

Fig. 1, fila 3, pag. 6

 Wollen somit. verordnen. daß
 Carl Friedrich Edler u. Schobelt
 Ritter von Schobeltmanier
 und seine eheliche Nachkommenschaft beider
 Geschlechts nun u. künftig von Jedermann
 in allen rechtlichen u. adelichen Standen
 gen oder Geschäften für wahre Ritter des öster:
 reichischen Kaiserstaates gehalten als solche geh
 ret und aller dem Ritterstande gebührender Rech
 te und Vorzüge theilhaftig sein sollen.

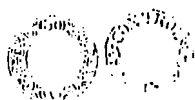

 Zu dem kaiserlichen Bewei
 se dieser Unserer Gnade und der Erhebung
 in den Ritterstand haben Wir. ihn
 Carl Friedrich Edlen Schobelt
 Ritter von Schobeltmanier
 das nachfolgende in der Linie dieser Urkunde

Fig. 1, fila 4, pag. 7

nach den eigentlichen Farben entworfen. Als Appen verkleiden natürlich. Einen aufrecht abtangen unten rund in eine Spitze zusamt. nien tausenden quadrirten Schild in dem er. sien oben rechten rothen Seite ist ein einwärts gekehrter aufrecht stehender goldener Löwe mit offenen Mäthen roth ausgefärbener Zünge n. in der rechten Pranke eine Schreibfeder haltend in dem zweiten oberen linken goldenen Seite ist ein rechtsgekehrter rother Löwe mit offenen Mäthen roth ausgefärbener Zünge und in der rechten Pranke einen eisernen Hahnen haltend in dem dritten untern rechten grünen Seite ist ein aufstehender natürlicher Hirschdaß in dem vierten untern braunen Seite ist auf grünem Boden eine Lorkausche Hütte mit zwei kleinen goldenen Thoren besetzt zu sehen, auf der Hütte befindet sich eine weiße Taube mit einem grünen Zweig in Schnabel. Aus dem Schilde rathen zwei gegeneinander gekehrte goldschmiedeliche Ernters Heue mit ihren goldenen Halsgeschmieden. Aus der Krone des rechten Heues welcher eine rothe u. goldene Decke hat

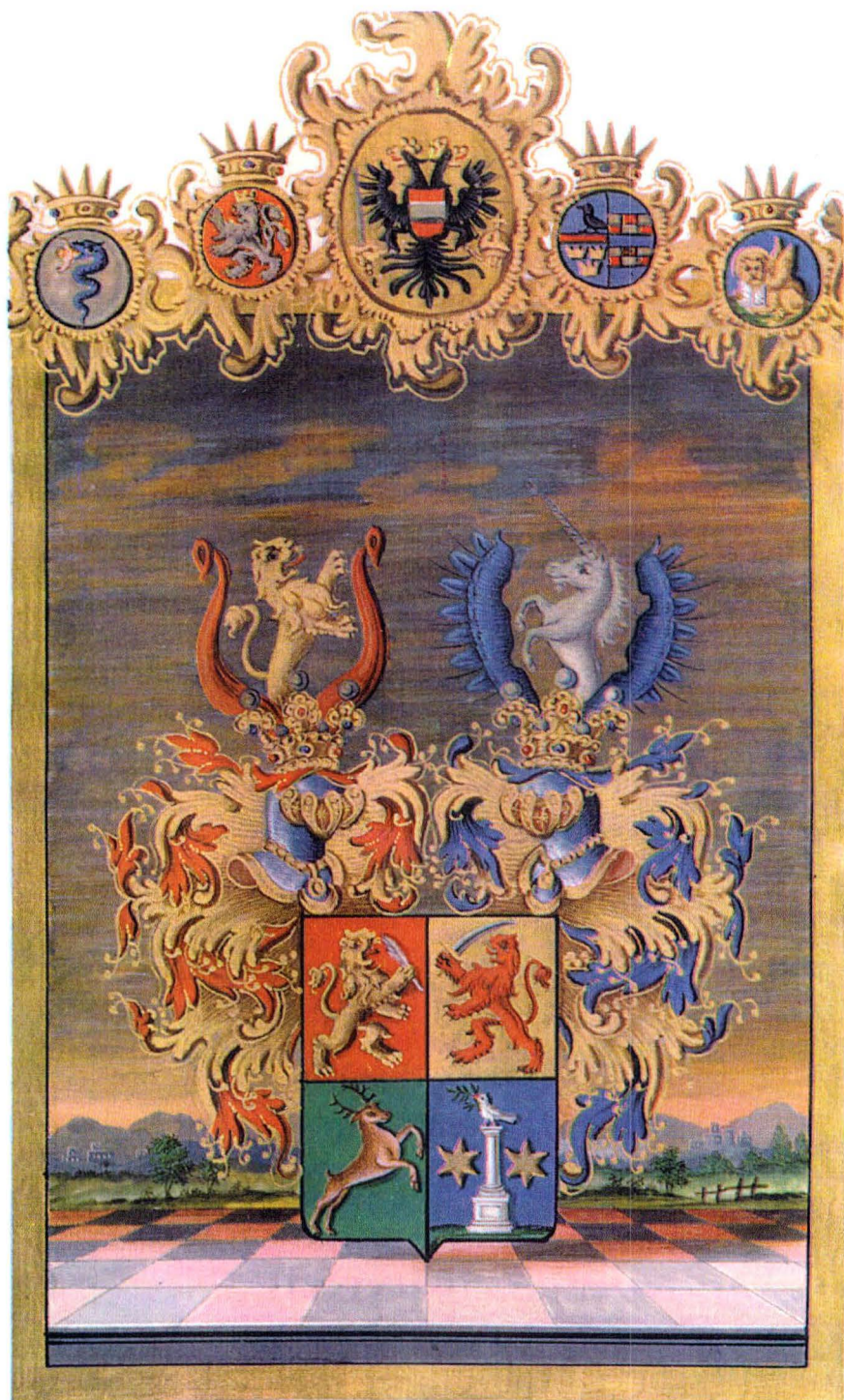

Fig. 1, fila 5, pag. 9
<http://cimec.ro> - <http://istoriebv.ro>

sich allen u. zeden sowohl geistlichen als weltlichen
 Auktoritäten Unseres Kaiserreiches dasz sie ihre
Karl Friedrich Edlen v. Schöbels
Ritter von Schöbellhausen
 u. seine eheliche Nachkommenschaft für wahre Ritters
 halten als solche ehren ungestört u. ruhig sich dieses
 Zels gebrauchen lassen u. dieselben damit weder selbst
 hindern noch dasz dieses von Andern geschehe gestatten
 sollen, in dem Wir diezeitigen die dieser Unserer
 Ordnung zuwider handeln sollten, mit Landesfürst
 licher Auktorität u. angemessener Strafe anzusehen wis
 sen würden.

Unkündlich haben Wir dieses
 Unser Dekret durch Unsere eigenhändige Auktorisation ange
 hängtles geheimen großes u. laieffats Siegel dessen Wir Uns als
 Kaiser von Oesterreich bedienen, bekräftiget und bene
Karl Friedr. Edlen v. Schöbels
Ritter von Schöbellhausen

wachset der obbeschriebene einwärts gekehrte
goldene Löw, jedoch ohne der Schreibfeder zwi-
schen zwen rothen Büffels Hörnern empor aus
der Krone des linken Helms, welcher eine blaue
u. goldene Decke hat, steigt ein silberner Einhorn
zwischen einen blauen offenen Flug empor.

Wir Berechtigen daher Ihre
Karl Friedrich Glemn. Schobelm
Ritter von Schobelhause
u. seine eheliche Nachkommenschaft beiderley Ge-
schlechts das ebenbeschriebene Wapen von nun an u.
zu aller Zeiten jedoch den Knechten u. Kindern die etwa ein sol-
ches Wapen haben unbeschadet zu führen u. sich dessei-
ben zu gebrauchen in aller rechtlicher u. adelichen Hand-
lungen u. wo immer sie es ihren Geschäften u. Efordernis zu
sein erachtet werden.

Hiermit beschlen **Wir** end

und seiner ehelichen Nachkommenschaft auszu-
händigere befohlen.

Gegeben mittelst Kaiser

lichen und getreuer Franz Grafen von Harr-
rath, Unseres wirklichen Kämmerers, geheimen
Raths Staats und Konferenz-Minister, Ober-
sten Kanzlers und Ministers des Innern, dann
Großkreuzes des ungarischen St. Stephan
ordens und Ritters der ersten Klasse des öster-
reichischen Ordens der eisernen Krone geziert
mit dem goldenen Ehrenkrenze u. Großkreuz
des königlich spanischen Ordens Karls
des Dritten des königlich sizilianischen
St. Ferdinand und des konstantinischen St.
Georg Ordens von Parma in Unserer
kaiserlichen Haupt und Residenz Stadt
Wien den sechs und zwanzigsten Monatsstag
Dezember im Jahre nach Christi Geburt im

Einsamst acht hundert und neunzehentzigste
 seiner Reiche im acht und zwanzigste.

Freunffin

Freunffin Freunffin

Freunffin Freunffin Freunffin

Freunffin Freunffin Freunffin
 höchst eigener Befehl
Freunffin Freunffin Freunffin

Fig. 1, fila 7, pag. 13

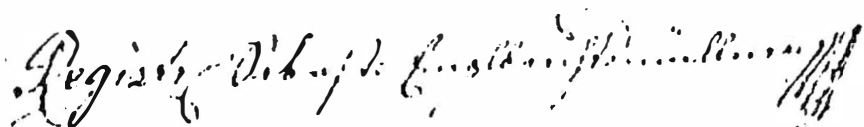
A single line of handwritten musical notation in a cursive script. The notation is dense and fluid, with many slurs and ties. It appears to be a single staff from a manuscript, possibly a vocal line or a piano accompaniment. The ink is dark and the paper is light.

Fig. 1, fila 7, pag. 14

Fig. 2

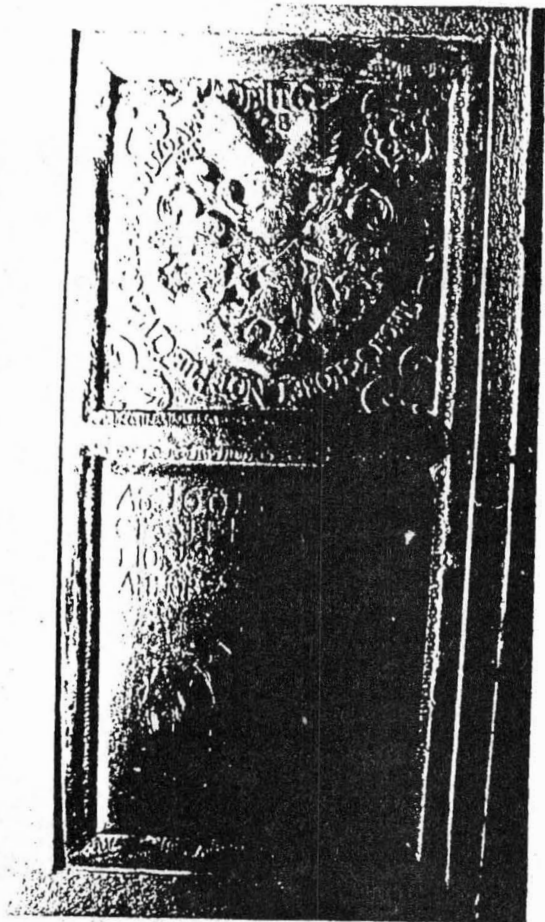

Fig. 2a

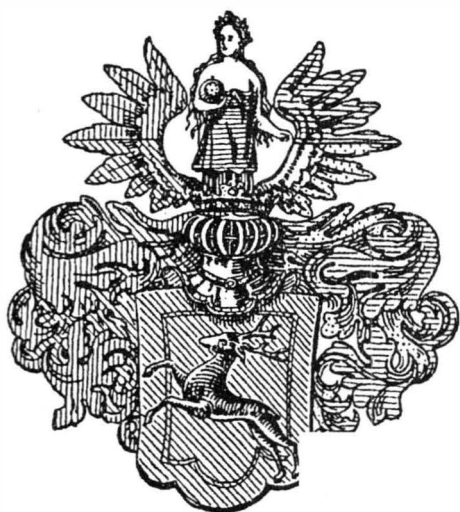

Fig. 3.

Fig. 3a.

Fig. 4

Fig. 4a.

Fig. 5

Fig. 5a